

“ ”

Kirolariitsuak gara, eta ez itsuak kirola egiten

Aritz Huarte

Nafarroako Itsuen Kirol Taldeko kidea eta goalball jokalaria

Ikusmena galdu arren, partidak irabazten jarraitzen du Aritz Huartek. Eskubaloia utzi eta goalballean jokatzeko hasi zen duela hiru urte, Nafarroako Itsuen Kirol Taldean. Espresuki itsuentzat sorturiko kirola da, eta gaur egun, ikusmen desgaitasunen bat dutenek baino ez dute jokatzeko. Ezin ikusi, eta ikusezin sentitu: goalballa oso jende gutxi ezagutzen duela deitoratu du Huartek. Hori aldatzeko, ikusmen arazorik ez dutenei ere jokatzeko utziko lieke.

 EÑAUT AGIRREBENGOA APAOLAZA

Eskubaloian ibili zinen garai batean, baina ikusmena galtzen hasi ahala goalballari heldu zenion.

Ikusmen arazoak, hasiera batean, frontenisean nabaritu nituen gehienbat. Pilota galdu egiten nuen, eta konturatu nintzen zerbait gertatzen zitzaidala. 16 urte inguru edukiko nituen. Eskubaloian, artean, ez nuen aparteko trabarik nabaritzen. Nire arazoa da ikuseremua murriztu egiten zaidala, eta frontenisean horrek asko eragiten zidan. Eskubaloian, aldiz, pandemiara arte jokatu nuen. Zailtasunak nabaritzen hasi nintzen paseak hartzerakoan, eta kirola beti gustatu zaidanez, alternatibak bilatzeari ekin nion. Ikusi nuen Nafarroan hainbat

aukera zeudela kirol egokitan, baina gehienak bakarkakoak ziren. Ni kirol kolektibo batetik nentorren, eta Iruñean, goalballa zen aukera bakarra ikusmen urritasuna dugunontzat.

Trantsizio horretan nola sentitu zinen? Kosta egin zitzaizun ikusmen arazoak zenituela onartzea?

Hasieran ez zen erraza izan. Nerabezaro bete harrapatu ninduen egoerak. Garai hartan kuadrillako gehienak gidabaimena eskuratzen hasi ziren, baina niri debekatu egin zidaten. Zokoratuta sentitu nintzen. Hasiera batean, alde txarrak baino ez dira ikusten, eta egin ezin nituen gauzetan jartzen nuen arreta. Baina

denbora pasa ahala, ohartzen gara gauza asko egiten jarrai dezakegula. Prozesu horretan oso lagungarria da beste kasu batzuk ezagutzea. Jabetzen zara mundua ez dela bukatzen. Eta kirolak ere asko ahalduz zaitu.

Zer ematen dizu, zehatz-mehatz, kirolak?

Autoerrealizatzeko modu bat da, beraz, prozesua hobe eramaten laguntzen dizu. Era berean, ikasgai asko ematen dizkizu eguneroko bizitzarako. Goalballarekin abilezia oso baliagarriak lantzen ditut. Jaurtiketak egiterakoan, adibidez, erreferentziak hartu behar ditugu: atea, leuroak, edo dena delakoa. Gaez ez dut

“Gauz ez dut ia ezer ikusten, beraz, lagunekin asteburuan ateratzen naizenean, goalballean ikasitako teknikak erabiltzen ditut”.

ia ezer ikusten, beraz, lagunekin asteburuan ateratzen naizenean, goalballean ikasitako teknikak erabiltzen ditut.

Bereizgarri nagusi bat du goalballak: itsuentzako edo ikusmen murriztua dutenentzako propio sorturiko kirola dela.

Hala da. Beste kirol guztiak kirol egokituak dira, baina goalballa Bigarren Mundu Gerran itsu gelditutako solda-

“ ”

Gure kirolak jendeak errukiz-edo ikusten ditu: ‘Begira, hor ari dira itsu batzuk kirol pixka bat egiten’. Horri buelta eman behar zaio

duentzat sortu zen. Hau da, zuzenean gure ezaugarrietara egokituta dago. Kirol espezifikoa bat da. Batzuetan itsuentzako futbola dela esaten da, baina ez du zerikusirik. Ez zaigu beste kirolekin lotu behar. Justu kontrakoa egin behar da: gure berezitasuna goratu. Horrekin ez dut esan nahi kirol normatiboak egokitzearen aurka nagoenik. Gauza batek ez du bestea kentzen. Era berean, eztabaida bat dago orain goalballaren inguruan: ea ikusmen arazoak ez dituztenei ere atea zabaldu behar zaien. Denok begimozorroa jarrita jokatzeko dugu, beraz, baldintzak berberak dira. Nire ustez, ona izango litzateke kirol honentzat. Jende gehiagok ezagutuko luke.

Baina ikusmen arazorik ez dutenak hobe moldatuko balira, tokirik gabe geldituko liriateke itsuak.

Horren harira sortzen da eztabaida. Arriskua hor dago, baina kontrakoa ere gerta liteke; hau da, itsuak hobeak izatea guztiz ongi ikusten duten pertsonak baino. Beste kirol batzuekin ez dago eztabaida hori. Adibidez, atletismo egokitua beti izango da espezifikoa itsuentzako. Baina goalballa berezia da. Eta denentzako ez irekitzeak kalte egiten dio ikusgarritasun aldetik. Gaur-gaurkoz, oso jende gutxi ezagutzen du. Hori aldatu egingo litzateke mugarik jarriko ez bagenu. Eta era berean, erakutsi ahaliko genuke ikusmen arazoak izanda ere kirola oso maila onean egin dezakegula. Bestela, gure kirolak jendeak errukiz-edo ikusten ditu: “Begira, hor ari dira itsu batzuk kirol pixka bat egiten”. Horri buelta eman behar zaio.

Hau da, goalballa kirol normatiboen pare jarri nahi duzue.

Hori da. Goalballa jendearentzat kirol bat gehiago izatea nahi dugu, eta ez itsuen kirol bat. Gure inguruko hedabideetako artikuluetan, kirol hau bigarren mailan utzi izan dute kazetariak. Pixkanaka aldatzea lortzen ari gara, eta gutxienez kirolen atalean sartzen gaituzte. Lehen, ordea, gizarte gaietan sartzen gintuzten. Gure kasuan, inklusioa bultzatzeko modu onena da kirol lehia azpimarratzea, eta ez bakarrik gure egoeraz hitz egitea. Bestela, kirola oso ezkutatuta gelditzen da. Eta kirolaria ere bai. Gure filosofia esaldi bakarrean laburtzen dugu: kirolari itsuak gara, eta ez itsuak kirola egiten. Alde handia dago batetik bestera. Gure borroka hor dago: nagusiki kirolaz hitz egin dadila nahi

dugu, eta bestelakoak bigarren mailan gelditzea.

Bada, jar dezagun arreta kirolean. Zertan datza goalballa, eta zer abilezia behar da jokalaria onazateko?

Hiru jokalariko bi talde izaten dira aurrez aurre, eta helburua baloia aurkariaren atean sartzea da. Lehenik eta behin, arreta maila handia behar duzu. Oso kirol azkarra da: hamar segundo baino ez dituzu baloia hartzen duzunik jokaldia bukatu arte. Eta defentsan oso txikia da erreakzionatzeko tartea. Baloiak kanpaitxo bat dauka barruan, soinua atera dezan, eta ezin duzu airetik bota. Jaurtiketa egitean, lehen botea sei metrora eman dezake gehienez, eta bigarrena hamabi metrora. Gauzak horrela, hamar metro inguru egoten da jaurtitzaileren eta defentsaren artean. Baloia nahiko astuna da, 250 gramo ditu, eta jokalaria on batek jaurtitzen duenean 60 kilometro orduko abiadura har dezake. Beraz, erreakzionatzeko pare bat segundo dituzu, besterik ez. Horretaz aparte, taldeko hiru jokalariek oso koordinazio ona izan behar dute, eta teknikak, mugikortasunak eta orientazioak ere garrantzi handia dute.

Zelaiak hemezortzi metroko luzera du, eta bederatzi metroko zabalera. Soilik hiru jokalarirekin oso zaila izango da hutsune guztiak betetzea.

Bai, eta alde horretatik, oso garrantzitsuak izaten dira entrenatzaileak. Haiek aurkariaren defentsan hutsuneak non dauden esaten digute. Baloia jokoan dagoenean ez, baina zelaitik ateratzen denean gurekin hitz egin dezakete. Eta hutsarreak ere badaude, eskubaloian bezala, adibidez. Aurkariak modu jakin batean mugitzen dira defentsan, eta eremu bat beste bat baino hobe defendatuko dute. Hau da, beti hutsune bat egoten da, eta entrenatzaileak esaten digu non dagoen. Gero, ordea, zuri dagokizu baloia bertara bidaltzea.

Dimentsio aldetik, ez duzue espazio handi baten beharrik. Ordea, ate bereziak erabiltzen dituzue, eta goraguneak dituzten marrak. Eta isiltasun osoa behar duzue jokatu ahal izateko. Hots, ezin zaitezketeko edozein kiroldegitan aritu.

Espazioa nahiko erraz egokitu dezakegu gure beharretara; zintak, adibidez, entrenamendu bakoitzaren aurre-

ARTZ HUARTEK UZTIAK

“ ”

Espainiako telebista publikoak dirutza ordaindu du Olinpiar Jokoak emateko, baina paso egin du hasiera batean Paralinpiar Jokoez. Lotsagarria da

tik jartzen ditugu. Baldintzarik zailena isiltasuna izaten da. Kiroldegian pista erdia ematen dizute, eta beste erdian eskubaloian edo saskibaloian aritzen dira. Zarata horrekin guk ezin dugu jokatu; baloia entzun ezean, ezinezkoa da.

Gaur egun, ikastetxeetako gimnasioetan baino ezin dezakegu jokatu, Iruñean behintzat. Bidean zenbait traba izan ditugu. Adibidez, martxoan entrenatzeko lekurik gabe gelditu ginen, erabiltzen genuen espazioan eszenatoki bat jarri zutelako. Orain Mendillorriko eskola batean jokatzen dugu. Hemen ondo egon arren, sentitzen dugu kili-kolo gaudela beti: araudiak dio guraso elkarteek dutela lehenasuna, beraz, gure ordutegian ekintzaren bat programatuko balute, beste norabait joan beharko genuke.

Gasteizen kiroldegi espezifiko bat dago kirol egokitua egin nahi dutenentzat. Iruñean ere halako azpiegitura egon beharko lukeela aldarrikatzen duzue Nafarroako Itsuen Kirol Taldean.

Iruñea hiri inklusiboa dela esan ohi da, baina kirolaren kasuan hutsune hori dauka. Gertuko hiri batean alternatiba

on bat daukagu; zergatik ezin dugu guk ere gune espezifiko bat eduki kirol ego-
kiturako? Atletismoko federazioak ere
urte asko daramatza pista baten eskean.
Guk eskatzen duguna da gutxienez kirol-
degi bat egotea non guk izango dugun
lehentasuna. Eta gure beharretara ego-
kituta badago, ba are eta hobeto. Gas-
teizen entrenatzeko erraztasun guztiak
dituzte, eta kirol askotako txapelketak
antolatzen dituzte. Guretzat, ordea, oso
zaila da; iaz goalballeko jardunaldi bat
egin genuen Iruñean, eta oso nekagar-
ria izan zen. Aurten, berriz, behin ere ez
dugu jokatu etxean. Horrela oso zaila da
kirol hau jendeari ezagutaraztea.

Zuek lehen mailako ligan aritu zarete aurten. Zenbatero eta non jokatu dituzue partidak?

Bi itzuliko liga da, eta partida guztiak
hiru asteburutan jokatu ditugu. Oso
nekagarria da. Gehienbat Bartzelonan
eta Madrilen aritzen gara, eta larunbat
goizean bidaiatu ohi dugu. Hiruzpalau
partida jokatzeko ditugu arratsaldean,
eta beste horrenbeste biharamun goi-
zean. Azkeneko neurketa bukatu eta
jarraian hartzen dugu itzulerako tren-
a; porru eginda bukatzen dugu. Aurre-
nekoz aritu gara lehen mailan, eta ezin
izan dugu jaitsiera ekidin. Ea laster itzul
gaitezkeen. Gaur egun, gizonezkoen bi
talde ditugu. Bere garaian eduki genuen
emakumezkoena ere, baina desagertu
egin zen. Era berean, atzerritarrek aur-
kitu nahi ditugu goalball talderako eta,
oro har, gure elkarterako, uste baitugu
asko lagun diezaiekegula.

Kirol eskaintza zabala duzue. Lehen hitz egindakoaren harira, zeri ematen diozue garrantzi handiagoa, inklusioari ala lehiakortasunari?

Bi alorrak lantzen saiatzen gara. Kiro-
lak, noski, badu alde sozial bat. Nor-
malean, desgaitasuna duten pertsonak
oso bakarrik sentitzen dira, eta kirol-
ak talde baten parte sentitzeko aukera
ematen die. Horretarako, mendizale eta
dantza talde bat daukagu, eta urtean
zehar beste ekintza puntual batzuk egi-
ten ditugu. Baina alde lehiakorra ere
lantzen dugu, eta gure kirolarietako
batzuk punta-puntan dabilta. Paralin-
piar Jokoetara lau nafar joango dira, eta
horietatik bi gure klubekoak dira: Izas-
kun Osas atletismoan eta Ivan Salguero
igeriketean. Alderaketak egiten hasita,
Osasunak ez dauka kirolari olinpikorik.
Guk bi ditugu, eta oso harro gaude haie-

ARITZ HUARTEK UTZIAK

“ ”
***Normalean,
desgaitasuna duten
pertsonak oso bakarrik
sentitzen dira, eta
kirolak talde baten
parte sentitzeko aukera
ematen die***

taz, ondo baitakigu zer nolako ahalegi-
na egin duten dauden tokira iristeko.
Profesionalak dira dedikazio aldetik,
Osasunako jokalarien pare.

Alde handia dago, ordea, batzuek eta besteek jasotzen duten soldatan, baita komunikabideen aldetik jasotzen duten arretan ere. Zentzu horretan, ikusezin sentitzen zarete kirolariitsuak?

Bai, eta adibide bezala balio du Espai-
niako telebista publikoak Olinpiar eta
Paralinpiar Jokoen artean egin duen
bereizketa. Salagarria eta lotsagarria
da. Olinpiar Jokoak emateko eskubidea
55 milioi euroren truke erosi du, bai-

na Paralinpiar Jokoez paso egin du, ka-
nona askoz ere merkeagoa izan arren.
Espainiako kirol kazetari ezagun batek
ordaindu du, bere Twitch kanalerako.
Pentsa kirol paralinpikoari nolako kal-
tea eragiten dion irudi aldetik ekitaldi
nagusia soilik Twitch kanal batean es-
kaintzeak [elkarrizketa egin eta gero
RTVEk paralinpiarrak emateko eskubi-
dek erosi zituen].

Iaz bigarren mailako golegile nagusia izan zinen, eta Espainiako selektzioak deitu zintuen. Inoiz ikusiko zaitugu Paralinpiar Jokoetan?

Amets hori daukat. Espainiako Esta-
tuko selektzioarekin aritu izanak ho-
betzeko aukera eman dit, onenekin
ikasten baita gehien. Oraindik denbora
gutxi daramat goalballean, eta uste dut
hazteko tarte handia dudala. Horren
azkar nabarmendu izanak ez du esan
nahi erraza denik: ezagutzen ditudan
jokalari gehienak umetatik ari dira ki-
rol honetan, baina gutxi batzuk iritsi
dira gorenera. Ni jada hasia naiz selek-
zioarekin jokatzeko, beraz, Paralinpiar
Jokoak ez ditut horren urrun. Ordea,
azken urteetan Espainiako selektzioa ez
da sailkatu; zortzi selekzio bano ez
dute jokatzeko. Erreferenteak Brasil eta
Txina dira. Tira, ea hemendik lau urtera
haien aurka joka dezakedan, eta hala,
amets olinpikoa bete! ●